

- 25 centimeter från Marita Ulvskog sid 5
- Bruksorten som satsar på kultur sid 8-9

Kultur Nr 2 Oktober 97

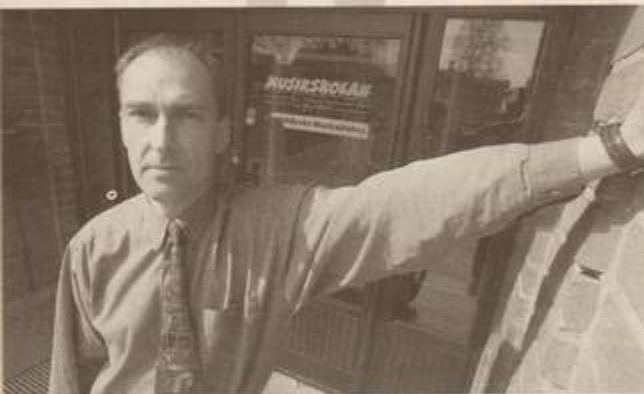
SMÖCKKAN

Utgiven av Sveriges Musik- & Kulturskoleråd - SMoK

- Sveriges största kulturskola prismärkt sid 10
- Hans Dahlborg blir bättre av kultur sid 15

Succéstart för Kultursmockan

Ett stort tack till alla er som skickat glada tillrop och värdefulla åsikter till oss i redaktionen. Fortsätt dialogen.

Årets kulturbudget från kulturdepartementet omsluter 4 790 252 000 kronor, det vill säga 4,79 miljarder, en ökning med 59 miljoner från i år. I denna budget nämns inget om Sveriges i särklass största barn- och ungdomskultursatsning, den kommunala musik- och kulturskolan.

Sagan om bordet som alla vill ha men få vill äga

Bordet står i restaurangen. Vackert färgglatt dignar det av de allra läckraste och nyttiga rätter. Det har festdukats av hundratusentals barn, ungdomar och deras lärare.

Bordet är populärt och välbesökt. Fler och fler vill sitta vid det speciella bordet trots att flera rätter stigit i pris en bra bit över Dagens rätt. Så många vill sitta med att det inte finns plats nog till alla.

–Vi måste bygga ut bordet, konstaterar restaurangchefen och går till sin styrelse med förslaget.

–Nej det går inte alls, svarar styrelsen. Vårt förslag är istället att sälja några stolar och säga upp några kockar. Den här restaurangen är vi faktiskt inte tvingade att ha kvar, den är helt frivillig enligt koncernledningen.

Vem ska då ta ansvar för restaurangen, bordet och alla gäster, tänker restaurangchefen och bestämmer sig hastigt för att söka upp koncernledningen.

Han förklarar sitt ärende i tamburen och blir visad till två dörrar som står på glänt. Där möts han av två kvinnor med massor av barn hängande runt kjolarna. På deras käcka mössor står det Utbildning respektive Kultur.

Ja, här kanske frågan om bordet hör hemma, tänker restaurangchefen och visar de båda kvinnorna ett fint fotografi föreställande bordet.

–Det där är inte mitt bord, säger skolmamman genast.

–Inte mitt heller, menar kulturmamman.

Men samtidigt ser de på varandra och medger att det är ett fint bord som nog ändå kanske tillhör dem båda, på något sätt. Men ändå inte...

Restaurangchefen går hemåt. Konfunderad över svaren tänker han på de kunskapshungliga barnen därhemma som protesterar allt högre i takt med att bordet dukas av.

Då utropar han plötsligt:

–SAMVERKAN! I morgon ska jag laga en Dagens rätt som ska heta samverkan.

Samverkan som kvalitets- och effektivitetshöjande åtgärder har koncernledningen talat länge om nu. Då bör väl de olika sektionerna i koncernledningen kunna gå samman med restaurangens styrelsen i ett gemensamt ansvar för bordet, ett ansvar i samverkan ungefär på samma sätt som vi gjort arbetslag i restaurangen, tänker han.

Att föregå med gott exempel brukar dessutom löna sig. Det blir bra, så får det bli!

Nöjd över sin vishet beslutar han sig för att på modernt skolmaner forska vidare i saken.

"Ett bord är inte stadigare än dess svagaste ben.

Ett bord kan dukas av men tyvärr också tippa omkull och duka under".

STEFAN ANDERSSON

KULTUR SMOCKAN

KULTURSMOCKAN

PARKVÄGEN 2
893 40 KÖPMANHOLMEN
TEL: 0660-22 33 01
FAX: 0660-22 33 08

E-POST: smok.festival@ornskoldsvik.
mail.telia.com

ANSVARIG UTGIVARE

Stefan Andersson

CHEFREDAKTÖR

Ulrica Olofsson

ANNONSANSVARIG

Ulla Norén

GRAFISK FORM

ILLUSTRATIONER

Annika Olofsson

REPRO

MaxiGraf

PRODUKTION

Mittinfo och MaxiGraf

TRYCK

AB Allehanda

MEDVERKANDE

I DETTA NUMMER

Per Sjöberg

OMSLAGSFOTO

Ulrica Olofsson

Kultursmockan utges av samrådsorganet för Sveriges musik- och kulturskolor, SMoK.

Nästa nummer kommer ut vecka 50. Manusstopp för annonser 28 november.

Tipsa gärna redaktionen om vad DU vill att vi ska belysa! Faxe, ring, skriv eller skicka e-post till Kultursmockan.

INNEHÅLL

i detta nummer

Viljor om skolutveckling 4

Intervju med kulturministern 5

I en het bransch 6

Tick tack... nedräkningen har börjat 7

Skolan i förstoringlaset 8-9

Prislappen hänger på 10

Från scen till scen 12

Ny distansutbildning 13

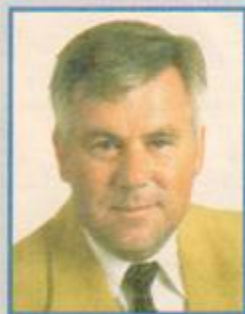
Kulturnytt & Åsikten 14

Nordbankens Vd om kultur 15

Den bästa skolan 16

Höstvindar blåser över landet

- Av Per Sjöberg, Ordförande SMoK -

Hej alla läsare av Smockan! Höstens färger har sedan någon vecka tillbaks präglat den del av Sverige som

jag bor i. För mig personligen känns det alltid tungt att gå mot mörker och vinter. Man är ju inte precis någon skidentusiast. Men det är bara att bita ihop, snart är det vår igen.

Tyvärr så är det inte bara kring husknutarna som det blåser höstvindar just nu. Flera kommuner har inom en kort tid hört av sig till mig och berättat om nya hot mot sin musik- eller kulturskola. Inga små hot, utan allvarliga hot som kan leda till att skolan upphör eller krymper så kraftigt att det

känns som ett utdraget lidande mot ett kommande slut. Det är alltid lika svårt att få dessa samtal.

Hur kan SMoK hjälpa till i ett akut läge för en enskild kommun? Att SMoK genom dess medlemmar och styrelse ska stödja på alla tänkbara vis är dock en självklarhet!

SMOK GER STÖD

Hitintills har stödet bestått av debattartiklar i den lokala tidningen rådgivning och samtal med tjänstemanna- och politiska grupper. Tveka aldrig att höra av dig när det blåser höstvindar. SMoK är ett kontaktnät som skall stödja även när det är tufft på hemmaplan!

För någon vecka sedan var styrelsen samlad för sitt höstmöte. Med utgångspunkt i ovanstående och tidigare diskussioner så var frågan om en musik/kulturskole-

lag en självklarhet att bearbeta. Rädsla finns både i styrelsen och bland medlemmarna att en lag skulle kunna bromsa utvecklingen mer än den tillför (se min artikel i förra Kultursmockan). Men frågan är om inte dessa rädslor väger mycket lätt i relation till det faktum att vi i ett antal kommuner riskerar att få tillbaka privatundervisningens tidevarv, då det var vikt att de rika i samhället att få lära sig spela ett instrument. "Musik och kultur till alla" är då ett minne blott.

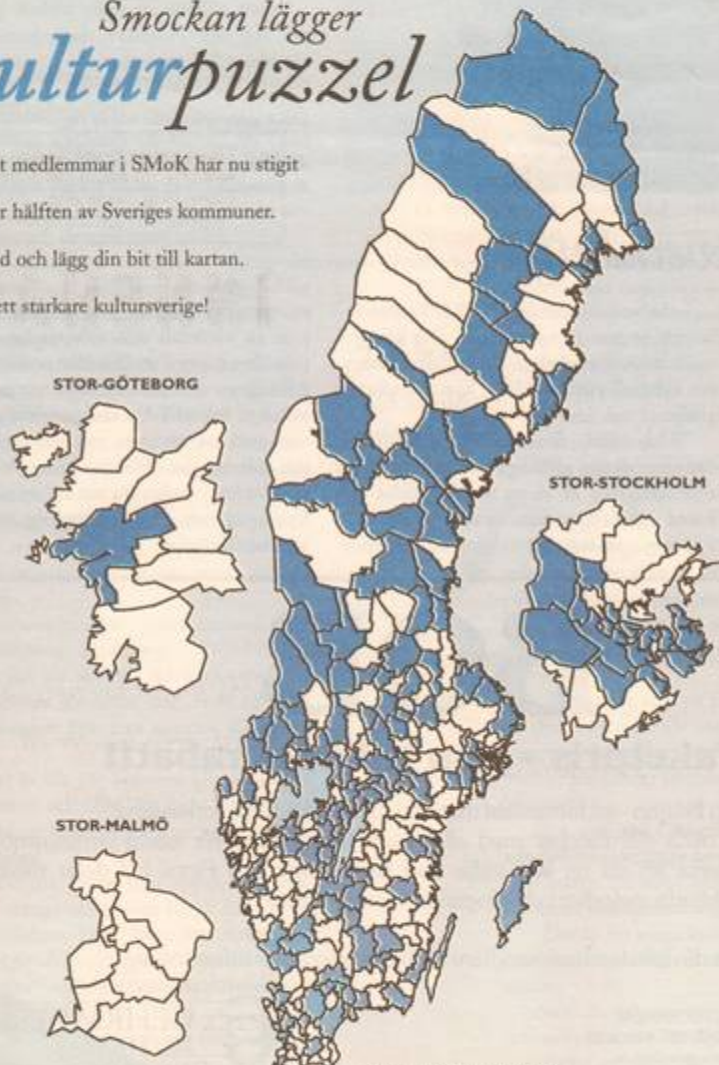
Tiden fram till årsmötet i mars ska vi använda till att lägga upp strategierna kring kampen om en eventuell musik/kulturskolelag. Styrelsen vill gärna besöka lästräffar och dylikt för att snabbt kunna fånga upp de tankar och synpunkter som finns kring detta ämne. Hör av er, vi behöver en dialog!

Smockan lägger kulturpuzzel

Antalet medlemmar i SMoK har nu stigit till över hälften av Sveriges kommuner.

Gå med och lägg din bit till kartan.

- För ett starkare kultursverige!

(Blått = medlemmar i SMoK)

FESTLIG Tävling

I samband med invigningen av Festivalåret 98 utlyser Kultursmockan en tävling. Den skola som gör den festligaste invigningen vinner 10 entrebiljetter (konferensavgifter avseende två dagar) till mässan, Kultur Forum Fritid i Älvsjö 22-24 april 1998.

Det vinnande programmet ska ha ett fantasifullt och varierat innehåll med god kvalitet samt på flera sätt nå en stor publik.

I juryn ingår Gunnar Svensson, Kulturdepartementet, Hugo Blom, Kommunförbundet och Stefan Andersson, Kultursmockan.

Anmäl din skola till "Invigningstävlingen" genom att faxa följande uppgifter till redaktionen: Skolans namn, så här planerar vi att genomföra invigningen, preliminära programpunkter och ansvarig kontaktperson.

Senast den 21 november vill vi ha anmälan.

Faxnummer: 0660-22 33 08

Styrelsen meddelar:

Barcelona nästa!

Sveriges representanter till Ungdomsmusikfestivalen i Barcelona 25-31 maj 1998 är nu utsedda. Följande grupper kommer att representera Sverige:

Mariestads Blåsorkester, Örebro Ungdomssymfoniker, Wikberg Zetterberg Quintet, Forssaängkören, Halmstads Musikskolas Slagverksensemble, Bessemerblåsarna, Hässelholms trombonensemble, Nacka musikskolas ungdomskör och Degerfors Symphonic Band.

Redaktionen gratulerar och önskar lycka till!

Förslag till ny skollag

- Av Stefan Andersson -

Årets upplaga av kommunal skolriksdag samlade inte mindre än 1.500 skolpolitiker och skolchefer från hela landet.

Kommunförbundets ordförande Margot Wikström inledde med att till skolminister Ylva Johansson överlämna en promemoria om en ny skollagstiftning.

-En mål- och resultatstyrd skola av idag förutsätter en moderniserad skollag utan detaljregler och tidsstyrning, säger författarna till förslaget.

Skolministern tackade för skriften men menade också senare i sitt tal att timplanen

är ett av de få styrmedel som staten har och att nya, bättre måste till innan de gamla kan avskaffas.

Ylva Johanssons tal behandlade också hennes vilja till integrering av förskollärarna, fritidspedagogerna och grundskolelärarna i arbetslag.

Hon vill också se en skola där elever och föräldrar själva bestämmer om starten ska ske vid 6 eller 7 års ålder, alltså en svensk

modell med 9-årig skolplikt men med möjlighet till 10 år i skola.

LÅT SKOLORNA BESTÄMMA

Talet avslutades med en uppmaning till beslutsfattarna i kommunerna:

-Ni som lät de enskilda skolorna ta eget ansvar för åtgärderna vid indragningarna, gör nu likadant och lät dessa skolor själva bestämma över de nya pengar som ställs till kommunerna.

-Skolan ska utvecklas lokalt och ej från staten.

SMoK passade på att presenterade sig för deltagarna i en egen monter med bildutställning, video och informationsbroschyrer. I den speciellt framtagna gästboken, trängdes skolchefer och skolpolitiker för att skriva av sig om sina förväntningar på Sveriges Musik- och Kulturskolor inför framtiden.

Därefter flyttade utställningen direkt till Ljud, Ljus och Bild-mässan i Sollentuna där också SMoK:s egen ledarutbildning samtidigt pågick.

Nästa tillfälle att möta SMoK i vimlet blir vid den Nordiska skolledarmässan i Göteborg 5-7 november.

SMoK deltar ofta i olika mässor. Organisationen fanns senast representerad vid Kommunal Skolriksdag på Ålögismässan. Stefan berättar om SMoK och visar Kultursmockan för en av de 1 500 som besökte mässan.

Foto: Mediaprogrammet, Tunbs Gymnasium

Kultur som skolutveckling

- Av Stefan Andersson -

Under våren 1995 tillsatte Ylva Johansson en kommitté med uppdrag att föreslå åtgärder för att stimulera den pedagogiska utvecklingen i skolan. Skolkommittén har tidigare lämnat bland annat: "Utvecklingsplan för förskola, skola och vuxenutbildning". Där pekas på kulturen som medel vars hjälp skolan kan nå sina mål. Ett samarbete mellan musik-kulturskola och skola beskrivs som mycket önskvärt.

I slutbetänkandet (SOU 97:121) utvecklas regeringens vilja ytterligare. Där konstateras att kulturarbete i skolan är en fråga om kulturell yttrandefrihet, lust och arbetsglädje.

"Bild, slöjd, film, musik, drama och dans har viktiga språkliga och kommunikativa sidor som är av en stor betydelse för barns och ungdomars lärande". Skolutveckling och kulturutveckling är beroende

av varandra. Musik- och kulturskolan ses som en värdefull och självständig institution. En brygga mellan det professionella kulturlivet och skolan. Kommittén pekar också på brister i den obligatoriska skolan i och med ett växande intresse för musik- och kulturskolor. "Får inte barn och ungdommar utlopp i skolan för sitt behov av att uttrycka sig och att formulera sig, söker de sig utanför skolan".

BOB

Paketpris - upp till 50% rabatt!

BlåsOrkester från Början - ett fantastiskt material för den unga blåsörkestern! Partitur och 15 olika stämböcker med eller utan kassetband för bästa övningsmöjligheterna. (Observera att du nu kan välja bort kassetbanden!) Finns i 2 delar med 23 respektive 21 välkända melodier i välklingande arrangemang.

Kontakta oss eller din lokala musikhandlare för beställning eller information!

BOX 6005 • 102 31 STOCKHOLM
TEL: 08 - 610 06 10 • FAX: 08 - 610 06 26
order@gehrmans.se • www.gehrmans.se

GEHRMANS
MUSIKFÖRLAG

Foto: Ulrica Olofsson

Kultursmockan möter *kulturminister*

Marita Ulvskog

– Av Ulrica Olofsson –

Vilken uppgift är den viktigaste för landets musik- och kulturskolor?

– Sådana självklarheter som att skolorna ska vara öppna för så många som möjligt. Det ska vara låga trösklar, så att alla som är intresserade får börja och inte bara de uttilltalade och de med mest talang.

Du har sagt att kulturen är viktig för kommuners och regioners utveckling. Hur värdefull är musik- och kulturskolorna i det sammanhanget anser du?

– Musik- och kulturskolorna är viktiga, inte bara för regionen, utan en viktig del i kulturens infrastruktur. Dit hör särskilt folkbiblioteket som ju är viktigt för människor. På andra plats kommer musik- och kulturskolorna.

– De som har gått i skolorna bär ju med sig det resten av livet, även om de inte sedan blir yrkesverksamma inom kulturområdet.

Kulturutredningens slutbetänkande om kulturpolitikens inriktning (SOU1995:84) betonar just att skolorna ska vara öppna och att avgifterna ska hållas nere. Ändå har flera skolor tvingats höja sina avgifter. Kommentarer?

– Det är illa när kulturen blir ett kvalitetsproblem och visst, det finns skolor som har drabbats hårt och som har tvingats höja sina avgifter.

– Skolorna måste vara öppna och inte kraftigt stänga ute de som vill gå där.

Skolminister Ylva Johansson menar att ansvaret för skolorna ligger på både Kulturdepartementet och Utbildningsdepartementet. Delar du den åsikten?

– Ja, det är ett gemensamt ansvar. Men samtidigt så är det kommunerna som fullt ut ska ta ansvaret.

Så vem är ytterst ansvarig?

– Alla har ett gemensamt ansvar – inom kommunen och skolan. Men det innebär inte att kommunen ska bedriva en verksamhet som utesluter ett statligt inflytande.

– Vi jobbar med nationella kulturpolitiska mål.

I kulturutredningen står det att: "Vi vill starkt betona betydelsen av fortsatta kommunala satsningar på musik- och kulturskolor". Tycker du att ni från statens sida har gett kommunerna tillräckliga förutsättningar för att satsa på musik- och kulturskolorna?

– Hade det funnits pengar hade staten kunnat stötta mer.

– Nu blir det statsbidragshöjningar med totalt 16 miljarder kronor till skola, vård och omsorg under åren 1999 och 2000.

Nedskärningarna i skolorna påverkar givetvis lärare. Kan du förstå det missnöje som riktas mot politikerna från lärares håll. Att ni politiker tycker att det är bra att skolorna finns, men att ni egentligen inte visar att ni bryr er?

– Att folk är arga på politiker, det tvingas man leva med när man har ett politiskt uppdrag. Samtidigt som det är ett uppdrag som ju politikern faktiskt har fått av medborgaren.

Men vad säger du till dem ute i landet som har tvingats lägga ner?

– Staten har alltså inte den makten att vi förbjuder kommunerna från att lägga ner.

– Det är för svaga kulturpolitiker i kommunen. Det ska finnas ordentliga resurser i skolan.

Anser du att skolorna ska integreras eller samverka med den "vanliga" skolan?

– Svårt att säga, det är viktigt att varje region är lyhörd för vad som behövs där.

Idealet vore väl att alla skolor skulle vara musik- och kulturskolor men samtidigt behövs det andra ämnen i skolan.

– Både en integration och en samverkan.

Hur ser du på en utveckling av musikskolor till kulturskolor?

– Det beror givetvis på hur de fungerar. Om de är öppna för alla, vilket är väldigt viktigt, då är det alldeles utmärkt.

Vad betyder musik- och kulturskolorna för arbetstillfällena i landet och för till exempel musik som exportindustri?

– Jag ser en risk i att alltid behöva göra en nyttighetsredovisning, att kulturen omedelbart måste bevisa sig nyttig för att få existera. Kulturen får oss att växa och ger oss njutning, ett livsinnehåll.

– Det har dykt upp nya företag och vi ser exempel på den inkomst vi får av populärmusiken.

Har du några estetiska intressen på din fritid?

– Jag har ingen fritid!

Dina barn då?

– Hon som inte är ett barn längre, över 20 år... ja hon är kulturintresserad, den andra är så liten ännu.

Vad vill du säga till Kultursmockans läsare?

– Att det är jättebra med de olika, lite spektakulära, greppen som planeras inför Kulturfåret. Att man passar på och visar upp den jättekraft som finns i hela landet.

Jag tror det är väldigt bra att visa för dem som tagit verksamheten för givet.

– Det har varit svårt ekonomiskt för kommuner att hålla uppe ambitionerna och de har börjat knappa på musik- och kulturskolorna. Men den akuta krisen är över!

"Det är för svaga kulturpolitiker i kommunen"

Telefonen går varm.
 Faxen är het.
 Almanackan full av möten.
 Det är vardagen för
 den som arbetar med
 kultursponsring.
 Inte konstigt eftersom
 marknaden bara växer.
 - Du skulle inte vilja se
 mitt skrivbord, skrattar
 Gunilla Axsäter.

Foto: Ulrica Olofsson

Gunilla Axsäter har som yrke att dagligen föra samman kulturinstitutioner med näringslivet för att de ska uppnå ett gott samarbete. Som professionell kultursponsorarbetare har hon ofta fullt upp.

Kulturfylld vardag

- Av Ulrica Olofsson -

Kulturinstitutioners motiv till näringslivssamarbete:

- Ekonomisk förstärkning
- Marknadsföringskanaler
- Nya målgrupper
- Kunskapsutbyte
- Samhällsforankring

I Stockholm ligger företaget Gunilla Axsäter Kultur. Hit vänder sig flera stora kulturinstitutioner för att hitta en lämplig form av samarbete med näringslivet. Gunillas uppdragsgivare är många. Kungliga Teatern, Drottningholmsteatern, Rikskonserter, Historiska museet och Nationalmuseum är bara några av dem.

-Först diskuterar jag med institutionerna vad man vill få ut av sponsringen, förklarar Gunilla.

-Jag gör ett presentationsmaterial, en presentation av institutionen och varför man vill samarbeta med näringslivet. Sedan söker jag upp företag som stämmer överrens med önskemålen.

FÖRÄNDRINGAR SOM KOM

Under 13 år har Gunilla jobbat med kultursponsring. Med tiden har mycket förändrats.

-Det är inte i närheten av hur det var när jag började med det här, säger hon.

Då fanns en skeptisk inställning till kul-

tursponsring bland både politiker och kulturarbetare. Man var orolig för en styrning av kulturen utifrån, menar Gunilla.

-Att man skulle lägga sig i den konstnärliga utformningen och dessutom fanns en okunnighet i näringslivet om kultursponsring.

Idag finns det en respekt för kultursponsring, en diskussion med näringslivet och ett intresse från politiker, förklarar hon.

-Delvis beror det väl på att vi har hittat en modell för att samarbeta, säger Gunilla. Dessutom finns det i budgetdirektiven på stora institutioner att man ska ha ett samarbete.

Enligt Gunilla är det affärsmässiga förhållande som uppstått mellan näringslivet och kulturinstitutioner i Sverige framgångsrikt.

-Det är tydligare här än i andra länder att båda parter får något tillbaka av samarbetet.

ATTRAKTIVT ÄR ORDET

I vårt land har de stora kulturinstitutionerna satt upp egna visioner och mål med kultursponsringen, berättar Gunilla.

-Nu har de upplevt kultursponsringen i praktiken och vet hur det praktiskt kan användas. Det finns egna erfarenheter, säger hon.

Hennes uppdragsgivare är stora, men hon ser inga problem med att även små institutioner träder in på marknaden.

-Jag tror att man har samma möjligheter och man har samma kunskap om varför man använder kultur som sponsormedel.

Oavsett om näringslivet satsar centralt eller lokalt skiljer det sig inte särskilt mycket åt, understryker Gunilla.

-Lokalt handlar det om att göra närmiljön attraktiv. Men när näringslivet går in i centrala projekt är det också för att få ett attraktivt land, säger hon.

Det finns definitivt en stor marknad för kultursponsring idag och den bara växer.

-Kultur som medel för sponsring ökar såväl inom landet som internationellt, säger Gunilla.

Det är bara att inse. Hon är i en aktuell bransch.

-Kultursponsringen har kommit för att stanna, säger hon bestämt.

Den geniala idén

NILTON

Magic

Niltons produkter är utvecklade av musiker för musiker och mycket lätta att

Justera • Fälla ihop
 Transportera • Förvara

I Niltons sortiment finns olika notställ, notbelysningar och väskor som kan kombineras för att passa dig bäst!

Nilton AB • Älgvägen 1 • 428 34 Källered
 Tel 031-795 01 50 • Fax 031-795 00 45

Foto: Ulrica Olofsson

Ännu är det böst, men ledningen och personalen på kulturskolan i Södertälje planerar inför den stora vinterdagen. 12 januari, den dag Festivalåret ska invigas. Från vänster rektor Håkan Sandh, danspedagog Eva Dekany-Ström, bitr. rektor Viveca Adler och bitr. rektor Claes Eriksson.

Foto: Per Arvidsson/AIP Bildbyrå

Flera kända politiker kommer att delta vid invigningen av Festivalåret för musik- och kulturskolorna. Statsminister Göran Persson är en av dem.

När klockan slår...

Festivalåret 98 närmar sig med stormsteg. Den 12 januari invigs året med lokala arrangemang på samtliga musik- och kulturskolor. Och Kultursmockan kan redan nu avslöja att statsminister Göran Persson blir en av talarna.

- Av Ulrica Olofsson -

På musik- och kulturskolorna runt om i landet förbereds det för fullt hur den stora dagen ska förgyllas. För ska man lyckas med något riktigt bra krävs förberedning. Det har några skolor tänkt på och redan skapat ett koncept för hur den där januaridagen ska se ut. Kulturskolan i Södertälje är en av dessa. Det ska spelas instrument, dansas till oslagbara rytmer och det ska sjungas.

Kulturskolan ser fram emot invigningen. Ledningen säger att så fort de fick reda på vad som var på gång, kläcktes massor med roliga idéer.

- Vi satte genast igång eftersom vi känner att det är en rolig och häftig idé, säger Viveca Adler, biträdande rektor. För det gäller ju att komma igång.

KÄNDIS I SLÄDEN

- Det som är så bra är att det händer i hela landet samtidigt och jag hoppas verkligen att alla skolor är med. Det är viktigast, det behöver inte bli så märkvärdigt, tycker rektor Håkan Sandh.

Märkvärdigt eller ej. Kulturskolan i Södertälje har i alla fall lyckats skapa ett scen-

ario som är både lockande och läckert. Vad sägs om att se en känd minister komma ikändes i en släde efter en ko? Eller kanske en koreografi likt Starlight Express med Rollerblades?

- Jodå, det kan nog hända att vi gör en sådan koreografi, säger danspedagog Eva Dekany-Ström.

Personalen på kulturskolan betonar att planerna inför invigningen ännu är i begynnelsestadiet och att idéer kan förändras och nya växa fram. Vid dags daum är det i alla fall tänkt att dagen ska ses som ett nyårsfirande av festivalåret. Den tillfrågade ministern ska hålla nyårstal på torget i Södertälje dit hundratals elever från grundskolorna bjuds. Hela scenariot inleds med en nykomponerad melodi som spelas på Rådhusets klockspel, en melodi som sedan slagverkslever fortsätter spela.

- Det ska vara lyriskt, kallt och vintrigt, säger Eva.

MÅNGA KÄNDA TALARE

Danselever ska under den här vinterdagen dansa med toppluvor och i gammaldags vintermundering. Dessutom är det tänkt

12 januari

Den 12 januari kl. 12.00 startar Festivalåret 98 för Musik- och Kulturskolorna genom att skolorna själva runt om i landet genomför ett kulturprogram med invigningstal. Detta blir upptakten till ett festligt år med mängder av riksomfattande och lokala projekt av och med Musik- och Kulturskolorna. Kultursmockan utmanar med en tävling se sid 3.

att det ska bli ett stort sambatåg genom staden med musik och dans.

En sak är riktigt säkert:

- Det ska låta över hela Södertälje!

Flera kända talare kommer att vara med vid de lokala invigningsprogrammen den 12 januari. SMoK ska i samarbete med dessa och musik- och kulturskolorna föreslå vilka skolor och platser i landet som kan få medverka. Följande personer har visat intresse: Göran Persson, Birger Schlaug, Tage G. Pettersson, Carl Johan Wilson, Leo Persson, Marita Ulvskog, Görel Thurdin, Agneta Ringman, Lennart Fridén, Ulrika Messing, Margot Wallström, Björn Kaaling, Maj-Inger Klingvall, Leif Blomberg, Björn von Sydow och Margareta Andersson.

Nya vägar i bruksorten

- Av Ulrica Olofsson -

I Hällefors ska alla barn under sina första skolår genomgå kulturskolans obligatoriska paket. Sättet att arbeta är så intressant att regeringen tagit fram förstoringsglaset.

- Vårt sätt att jobba är en utmaning, säger rektor Anders Nordlund.

Anders Nordlund och Mona-Lisa Srybe delar på rektorsuppgifterna på kulturskolan i Hällefors. En ort där politiker valt att sätta på skolan.

Ville Viitala har spelat gitarr länge, säger han. - Och det tänker jag fortsätta med för det är så roligt.

Hällefors är litet. 8 500 invånare bor här i en kommun med en hög arbetslöshet. En kommun med bruksmentalitet och där kulturskolan bryter mark, menar Anders.

- I en kriskommun som Hällefors behövs kultur för att stärka identiteten, framhåller han.

Kulturen är ett medel för självförtroende, tycker Anders.

- Och den som har självförtroende vågar stå upp och ändra klimatet, bryta en trend.

KULTUR STÄRKER BARNEN

Alla elever i grundskolans årskurs 1-4 ska få ta del av kulturskolans fyra olika ämnesområden: musik, dans, teater och Bild&Form.

- Vi jobbar mycket i den obligatoriska skolan, förklarar Anders.

Barnen i årskurs 1 har dans på schemat, i tvåan blir det förberedande musik, i trean får eleverna testa Bild&Form och i årskurs 4 har eleverna teaterlektioner. De som valt estetiska ämnen på "eleven val" tar kulturskolan hand om. Dessutom bedriver skolan frivillig verksamhet under och efter skoltid. Det obligatoriska systemet är bra, menar Anders.

- Vi ser att vi bryter mönster. Vi får till

exempel killar som dansar, säger han.

Och på bara ett år finns den sociala

drivkraften i klassen. Barnen har fått bra grunder och visar fina resultat och det stärker självförtroendet.

För Anders är det här sättet att jobba en framgångsväg. Kulturen borde vara en levande del i skolans vardag, anser han, ändå är den så ifrågasatt.

- Men ingen frågar varför vi behöver matematik i skolan.

PROBLEM I MÖTET

För drygt 1 1/2 år sedan kom kulturskolan i kontakt med regeringens arbetsgrupp "Kultur i skolan". En arbetsgrupp med uppgift att utarbeta en ny strategi för kultur i skolan under ledning av statssekreterare i Kultur- och Utbildningsdepartementet. Gruppen har knutit till sig flera skolor och områden i landet med intressanta verksamheter. I gruppen sitter företrädare för bland annat Statens Kulturråd, Statens Skolverk, Svenska Filminstitutet och Svenska Kommunförbundet.

Staten vill bli klokare på kulturinsatser för barn och ungdomar, betonar Agneta Sommansson, sekreterare i arbetsgruppen.

- Barnet står i fokus och alla barn ska få

"Kulturen borde vara en levande del i skolans vardag"

Foto: Ulrica Olofsson

Uttrycksfulla minner när Lars Carlsson, 9 år, har teaterlektion.

er

Foto: Ulrica Olofsson

Foto: Ulrica Olofsson

använda kulturella uttrycksmedel i skolan. Då är det viktigt att se hur man ska hantera det, säger hon.

Vi ser stundtals kulturen marginaliseras på bekostnad av obligatoriska ämnen, anser Agneta.

–Att man i vanliga skolan säger att kultur behöver inte vi syssla med... det har man ju i musik- och kulturskolan, exemplifierar hon.

MED DJUPARE KUNSKAP

Hällefors är en bruksort under utveckling, betonar Agneta.

– Och kulturskolan är intressant för att man har tankar på hur man ska stiga närmare den vanliga skolan, säger hon.

Syftet med undersökningen är bland annat att se hur arbetet, som hittills har bedrivits, har påverkat kulturarbetet i grundskolans undervisning. Och om möjligt se vilka effekter det har fått på barnen. Nyckelordet är fördjupad kunskap.

– Hitta former för ett fördjupat samarbete med grundskolan så att vi inte bara går in och gör vår show och åker till nästa skola, säger Anders.

Regeringens arbetsgrupp och kulturskolan har lagt upp en handlingsplan. Arbetet har delats in i tre delstudier och en strategi är att använda så kallad auskultation. Lärare från grundskolan deltar i kulturskolans un-

dervisning och tvärtom. Dessutom har man bildat arbetslag av lärare från de båda skolorna för att söka vägar för hur arbetet med kulturämnen, såväl teoretiskt som praktiskt, ska skötas.

– En av våra delstudier är i en årskurs 3 där det finns intresse av att se hur nya former för arbetet med Bild&Form och teater ska utvecklas i vardagsarbete, förklarar Anders. Dessutom hur kulturskolans lärare ska användas som konsulter i undervisningen.

Den andra delstudien är i årskurs 5. Den tredje koncentreras på hur utvecklingen av arbetet med kultur ska ske i den ordinarie undervisningen i årskurserna 7-9.

– Vi vill verkligen in i högstadiet som ju är så ämnesuppdelat. Där har vi den största utmaningen, säger Anders.

EN PROFFSIG UTVÄRDERING

Till arbetet har en observatör knutits som ska dokumentera och utvärdera projektet. Arbetsgruppen Kultur i skolan har bestämt att de projekt som sker ute i landet ska vara klara senast den 1 oktober nästa år.

– Utvärderingen kommer lite för tidigt, tycker Anders, som berättar att deras utvecklingsarbete ska avslutas i juni 1999.

Pengarna – som skolan har fått av staten gör det möjligt att etablera arbetslag och skapa relationer, menar Anders.

– Sedan gäller det att växla ner till normal budget, så att vi kan fortsätta jobba på ett sätt som blivit naturligt.

– Annars blir det bara ett projekt i mängden som man har lagt ut pengar på, säger han.

Lärare på kulturskolan i Hällefors har lärt Emil Eriksson och hans klasskamrater att spela gitarr.

Köp och sälj

– Av Ulrica Olofsson –

– framtidens kulturskola?

Emilia Todorovska är en av eleverna på Sätterskolan i Stockholm. Britt Alenius, Viveca Johanson och Jeanette Persson arbetar där.
– Det är kärret på skolorna, säger Viveca.
– Och ingen vet hur det går efter nyår, säger Britt.

Under 1997 har stadsdelsnämnderna i Stockholm ålagts att köpa all frivillig verksamhet av kulturskolan. Men hur det blir efter års-skiftet är ännu oklart.

– Förmodligen kommer det obligatoriska köpet att gälla även under 1998, säger Kulturskolechef Marion Hauge-Lindberg.

Stockholm Stads Kulturskola inrymmer projektverksamhet, frivillig verksamhet, anslagsfinansierad verksamhet och uppdragsverksamhet/undervisning. Uppdrags- och projektverksamheterna säljs direkt till skolor och enheter och är kostnadsfri för deltagare och elever. Anslag ges till kulturskolans musikinstitut, som bedriver yrkesförberedande undervisning och till övergripande orkesterverksamhet.

ATT BLICKA FRAMÅT

Kulturskolan ska på sikt i huvudsak bli intäktfinansierad, det vill säga sälja sina tjän-

ster till eleverna och stadsdelsnämnderna. Sedan januari månad har dock fullmäktige ålagt stadsdelsnämnderna att under året köpa den frivilliga undervisning/verksamheten av kulturskolan. Priset för stadsdelarna baseras på antalet deltagande barn och ungdomar som bor i respektive stadsdel. Marion anser att det är nödvändigt att det obligatoriska köpet blir kvar efter årskiftet.

– För att hitta långsiktiga lösningar för kulturskolans framtid, säger hon.

Det är angeläget att gemensamt diskutera kulturskolans framtida verksamhet i stadsdelen, understryker Marion.

– Att tillsammans finna former som motsvarar stadsdelens speciella karaktär, befolknings- och åldersmässigt, är av högsta prioritet, säger hon.

De 12 sektionscheferna, inom kultur-

skolans sex verksamhetsområden och personer på stadsdelsförvaltningen har startat arbetsgrupper, för att hitta bra lösningar inför framtiden.

Marion menar att: "Naturligtvis finns det komplikationer i en framtid utan obligatoriskt köp av den frivilliga verksamheten som vi har idag och troligen även under 1998, eftersom kulturskolans "kunder" är två; dels eleverna och deras önskemål och dels stadsdelens önskemål och prioritering."

Marions förhoppning är att stadsdelarna ska se många möjligheter att använda skolans tjänster. Och att de styrande i staden ska förstå värdet av en väl fungerande kulturskoleverksamhet för barn och ungdomar.

– Vi får invänta budgetdebatten i stads-huset i november.

NYTT FÖR UNDERVISNING!

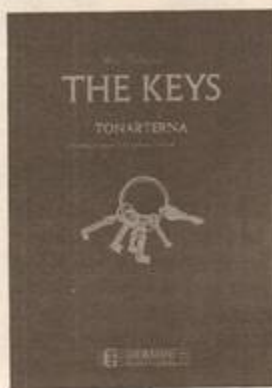

KOM IGÅNG PÅ GITARR är en nybörjarskola för klassiskt finger- och ackordspel, tänkt för elever i 10-årsåldern.

Idén bakom boken är att eleven ska ha roligt med musiken och lära sig så mycket notspel och teknik att han snart klarar sig att arbeta vidare självständigt. Han ska lära sig att kompa på gehör och efter ackordanalys. Samspelet och förmågan att lyssna utvecklas.

40 sidor. 134 kr inkl moms.

BOX 6005 • 102 31 STOCKHOLM
TEL: 08 - 610 06 10 • FAX: 08 - 610 06 26
order@gehrmans.se • www.gehrmans.se

THE KEYS - TONARTERNA av Steve Dobrogosz är en serie med 24 stycken, med vilka den unge pianisten (oavsett ålder!) kan bekanta sig och göra sig hemmastadd i alla dur- och molltonarter, med andra ord en modern "Das wohltemperierte Klavier"! Varje tonart representeras av ett litet stycke i en egen stil - vissa strikt tonartsbundna, andra med harmoniska utvikningar. Fastän de inte är tekniskt svåra ger de behållning även åt den erfarna pianisten.

27 sidor. 94 kr inkl moms.

PIANO EFTER ACKORD är en bok som vänder sig till dig som kommit en bit på väg och som vill lära dig att spela efter ackordanalys. Boken är i första hand tänkt för grupp, men kan också användas för enskild undervisning. Den innehåller kända melodier med förslag dels till ackord och i vilka lägen de kan spelas, dels förslag till komprytmer. De 39 låtarna är i flera fall presenterade i tonarter som underlättar samspel med andra instrument!

48 sidor. 155 kr inkl moms.

GEHRMANS
MUSIKFÖRLAG

På egna ben

För 14 år sedan var hon en av eleverna på Solna kulturskola. Idag står hon på scenen i musikalen *West Side Story* på Oscarsteatern. - Självklart har jag haft hjälp av att jag gick i kulturskolan. Det gav mig en tidig start, stöd och uppmuntran, säger Martina Lisowska.

- Av Ulrica Olofsson -

Foto: Ulrica Olofsson

Martina Lisowska är just nu med i musikalen *West Side Story* på Oscarsteatern. Om hon inte hade hållit på med just detta hade hon läst språk eller sysslat med inredning, tror hon. - Men det ligger så långt bort från det jag gör idag.

När Kultursmockan träffar Martina har det gått drygt en vecka sedan premiären på *West Side Story* i Stockholm. Hon har sina första tre lediga dagar på mycket länge. Det har varit hårt arbete och adrenalinkicken hon fick av premiären har sakta lagt sig.

- Helt plötsligt är man ledig, det är som en dröm, säger hon.

För 23 år sedan såg den här tjejen dagens ljus i grannlandet i Öst. I Polen. 1981 kom hon hit till Sverige och huvudstaden. Martina föddes in i en musikalisk familj, mamma var sångerska och pappa hade musik som yrke. Därför blev det mer eller mindre naturligt för Martina att gå samma väg, förklarar hon.

- Det har ju suttit i mig sedan jag föddes och naturligtvis har det påverkat mig.

Det jag gör är nog något av en dröm, erkänner Martina. Och hon känner en stor tacksamhet med betoning på ordet tur.

- Ja, jag har nog alltid velat stå på scenen, alltid gillat att sjunga och apa mig. Och jag har haft ruggigt tur, det gäller verkligen att hänga med när man får chansen, säger hon.

ÄREN SOM GÅR

Martina tänker efter en stund för att minnas åren på kulturskolan i Solna. Det är inte lätt. Mer än ett decennium har gått sedan hon spelade piano och dansade där.

Tystnaden bryts.

- Jag minns föreställningarna vi hade på gamla Filmstaden i Råsunda med massor

av ungar, dans och pianomusik...och så har jag för mig att vi åkte till Oslo och hade en föreställning.

Att hon skulle försörja sig på stämbandens ljuva vibrationer eller på kroppens förmåga att behärska dansens uttrycksform har inte alltid varit självklart.

- Det här med att dansa visste jag nog inte att jag ville förrän jag gick på Balettakademien, säger Martina, och förklarar att det är dansen som hon idag behärskar bäst.

Martina har bland annat dansat i TV: s *Rena Rama Sanningen* och i *Det kommer mera*. Hon trivs bäst i musikalerna där mixen av dans och musik kommer väl till pass. Med *West Side Story* har det hittills blivit två. I den musikalerna jobbar hon med flera kända artister däribland Dan Malmer, Karl Dyall och Petra Nielsen och i regi av Richard Herrey.

- Han är duktig och att ensam sätta upp *West Side Story* är väl något av hans dröm, säger Martina.

HON BAKOM RIDÄRNA

Vem är hon då? Hon framför mig.

- Be mig inte beskriva mig själv, säger hon bestämt, men hon gör ändå senare ett försök.

- Jag är nog temperamentsfull, en glad människa som är jätteglad när jag är glad och jättearg när jag är arg.

Att resa till främmande världsdelar hör till favoritsysselsättningarna. Gärna till Asien nästa gång. Hemlandet på andra sidan Östersjön besökte Martina senast vid

Namn: Martina Lisowska

Ålder: 23 år

Bakgrund: Född i Polen.

Utbildning: Solna Kulturskola, Musikerlinjen på Södra Latin och Balettakademien.

Intressen: God mat och inredning.

Undviker att: Vara dum mot människor.

Gör helst: Fortsätter med det jag gör och utvecklas.

Aktuell: Gör rollen som Francesca i *West Side Story* på Oscarsteatern.

Drömmusikal: Att någon gång få göra *Cats*, en rolig musikal med mycket dans och musik.

nyår men hon planerar att åka dit snart igen.

- Och visst skulle det vara kul att kanske jobba där något år, säger hon.

Det hinner Martina säkert med. Hon är ung och har många år framför sig i branschen.

- När jag inte kan eller vill stå på scenen längre, eller om andra inte vill ha mig där, kan jag tänka mig att jobba bakom. Det är svårt att säga vad man gör om tio år. Man kanske får nog en dag.

Nedskärningarna i kulturen kommer på tal. De mörka ögonen blixtrar till:

- Det är hemskt. Det fantastiska med Sverige är ju att det har kostat så lite att hålla på med kultur, men nu med nedskärningarna börjar det kosta och det är jätte-tråkigt.

Martina skyndar vidare. Det är bara en kväll och en dag kvar av ledigheten. Innan hon ska stå på scenen. Igen.

Läraren i datorn

– Av Ulrica Olofsson –

*Går det att undervisa i musik virtuellt?
– Ja visst, säger utbildningsansvarige Bertil Häbnel på Kungliga Musikhögskolan. Tillsammans med Umeå universitet och Lärarhögskolan i Stockholm har KMH avslutat en ny fortbildningskurs för lärare i musik på distans. Och när kursen efter årsskiftet startar igen, lovar Bertil:
– Vi utvecklar vidare för att bli ännu bättre.*

Cecilia Norlander och Sten-Ove Sundlöf läste på kursen. De jobbar båda som lärare på musikskolan i Örnsköldsvik och tycker att de har lärt sig mycket av att gå kursen. Och de är överens: – Det går att utbilda sig i musik på distans via dator. Det är ett utmärkt sätt!

Foto: Ulrica Olofsson

För lite drygt ett år sedan gav regeringen i uppdrag åt Distansutbildningskommittén att fördela 100 miljoner kronor i syfte att stimulera distansutbildning. Ett projekt som kallas Dukom-projektet. Hundratals skolor lämnade förslag på projekt de ville genomföra. 101 stycken fick ta del av pengarna. Kungliga Musikhögskolan, Umeå Universitet och Lärarhögskolan i Stockholm hade en projektbeskrivning som klarade sig igenom galringen i kommittén.

– Drygt en miljon fick vi till vårt utvecklingsprojekt, berättar Bertil.

VID DATORN NATTETID

Kursen "Fortbildning i musik" sker i samverkan mellan de tre högskolorna och vänder sig till klasslärare i musik i grundskolans årskurs 1-7 som är intresserade av utvecklingsarbete och distansundervisning. Till kursen antas 30 studerande från regioner i närhet till Stockholm och Umeå. Studierna bedrivs med föreläsningar på distans, eget arbete, virtuellt grupparbete och handledda studier.

– Under kursen har vi haft tre personliga möten mellan lärare och studenter från respektive regioner. Vi har haft videokonferenser, skickat ljudfiler och kommenterat texter via datorn, säger Bertil.

Att bedriva virtuell undervisning på det här sättet betyder att vi får en större möjlighet att individualisera undervisningen. Varje student får en unik möjlighet att kommunicera med läraren, tycker Bertil.

– Och det är ju så att lärarrollen håller på att förändras, till ett begrepp som vi har myntat: "Jourhavande pedagog". En person som alltid ska vara kontaktperson, säger han.

Syftet med kursen är att hitta de rätta formerna för distansutbildning. Något som inte alltid har varit så lätt under kursens första två terminer.

Brist på tekniska kunskaper och tillgång till den teknik som behövs för att följa undervisningen har varit ett problem, understryker Bertil.

Tommy Strandberg, Umeå universitet håller med.

– Det har varit inköpsstopp för utrustning på skolorna och lärare har till och med fått sitta vid studierektorns dator sent, mitt i natten.

Robert Holmgren, högstadielärare i Holmsund, var en av studenterna på kursen. Han tycker att bristen på teknisk utrustning på skolan medförde problem och sänkte motivationen. Det gick så långt att han tillsammans med kollegan Göran Widding valde att avbryta kursen. Det gick helt enkelt inte att undvika att halka efter, förklarar Robert.

– Vi blev lovade att kopplas upp på nätverk men verkligheten är oftast en annan. Vi försökte lösa det genom att ha gemensamma modem men det var först efter klockan 23.00 som det gick att komma ut på First Class som vi använde, säger han.

– Det gick ju bara inte!

Men Robert tror på själva idén med kursen.

– Det är ett mycket bra och pedagogiskt sätt att undervisa.

EN KOKANDE GRUTA

På den kurs som börjar i januari 1998 kommer studenterna att läsa fem poäng istället för 10.

– Och vi har inte riktigt bestämt om det ska läsas på ett halvår eller ett år, säger Bertil.

För att komma ifrån tekniska problem ska de lärare som börjar i januari genomgå ett dataproov. Ett slags datakörkort som Bertil anser nödvändigt.

Hur har ni löst problemet med utrustning ute på skolorna?

– Vi kollar självklart med skolorna så att det finns utrustning och de som inte har det kan alltså inte gå kursen, svarar Bertil.

Ralf Sandberg, forskare vid Kungliga Musikhögskolan, utvärderar projektet. Ett uppdrag han har fått av Utbildningsdepartementet. Ralf överlämnade en rapport till departementet i början av oktober och under hösten gör han en fördjupad studie för internt bruk på skolorna.

– Det syftar till underlag för hur vi ska se på distansutbildning, säger han.

Regeringen kommer i maj 1998 att lägga en proposition som ett resultat av Dukom-projektet.

Chans till ekonomiskt stöd från högre ort?

– Nej, vad det handlar om, tror jag, är att hålla grytan kokande. Kanske ger regeringen bidrag där det har fungerat bra. Men att skapa framtidsvisioner och finna riktlinjer för distansutbildning är det viktigaste, säger Ralf.

– Det är intressant med distansutbildning, speciellt inom musikens område, säger han och lägger en filosofisk värdering i sina ord.

– Men mänskliga träffar får aldrig tas bort. Musik skapas när människor möter varandra här och nu.

"Lärarrollen har förändrats till Jourhavande pedagog"

Hur är en bra lärare år 2005?

SAM ARNEHED, 46 ÅR, MUSIKLÄRARE PÅ HAMMARÖ:

– En bra lärare ska sätta eleven i centrum, vara en coach och stötta eleven om

han eller hon sedan vill fortsätta inom musikens värld. Jag tycker också att alla musiklärare borde delta i kommunens musikliv och på så sätt vara en resurs för kommunen. Det är viktigt att göra sitt bästa som musiklärare och att vara öppen för nya möjligheter. En av mina elever sa att en lärare år 2005 borde vara öppen för olika musikgenrer, vara en kompis och en god vän. Det måste vi också ta med i vår roll.

GERD HOLMGREN, 49 ÅR, MUSIKLÄRARE I BORLÄNGE:

– Den som är en bra lärare nu är nog bra även då, om man inte har ändrats så mycket som person. Och en bra lärare är engagerad, lyhörd för elevernas behov och kreativ. En bra lärare gillar att samarbeta, är generös och delar med sig till kollegor. Idag är det brist på resurser och det är stora elevgrupper i skolan. Drömmen skulle väl vara att tendensen som är nu skulle brytas. Att skolan får större resurser så att lärare får utrymme att vara bra.

ERLING STENMARK, 34 ÅR, MUSIKLÄRARE I LYCKSELE:

– I grunden handlar det nog då som nu om att lära barnen att spela och att entusiasmera dem på ett roligt sätt. Jag tror att det blir mer och mer viktigt att vara flexibel och att kunna samarbeta med grundskolan och andra skolformer och att arbeta i projekt.

Allt snurrar på fortare i utvecklingen med datorer och det gäller att hänga med, även om datorn bara är ett redskap för att kunna ha roligt med musik. Om man ser i större perspektiv är det viktigt att visa att folk får det bättre med musik- att musik får folk att må bra.

På gång vid landets musik- och kulturskolor just nu:

Kulturskolan i Skinnkatteberg

Staffan Bergman, musikledare:

– Nytt för i år är att vi har startat upp en orkesterskola. En stråkorkester för årskurs 2 och en blåsorkesterskola för årskurs 3. Eleven har en lektion i veckan ensam med sitt instrument och en lektion tillsammans med de andra kompisarna i orkestern. Under slutet av oktober eller i början av november ska vi göra en föräldrapresentation och under vecka 49 har vi konsertvecka här. Då ställer vi in alla lektioner och spelar på olika ställen i kommunen och då ska barnen vara med, ju förr de kommer ut desto bättre!

Musikskolan i Lysekil

Peter Ström, musikledare:

– Vi har kört igång en orkesterskola och en pianostudio i höst och det har slagit väldigt väl ut både ekonomiskt och pedagogiskt. Vi provade att starta en orkesterskola även förra hösten men det är först nu som vi kört igång helt ut i årskurs 3 och 4. Så vi har köpt in instrument för två orkesteruppsättningar så att eleverna även ska kunna låna hem instrument från skolan.

Musikskolan i Habo

Fredrik Andersson, musikledare:

– Vi har sedan ett flertal år tillbaka haft "Årets musikfest" här och ska ha det nu igen den 9 november. Den här gången har vi gått ut till alla kyrkliga samfund och anordnar tillsammans med dem en konsert i storbandstappning. Vi spelar populära psalmer med kyrkans körer, vi har barnkörer och så kommer den kända Lena-Maria Klingvall att vara med. Vi räknar med att 600-1000 personer ska spela på festen och att vi kommer att fylla upp sporthallen här i staden.

Musikelever når målen i skolan

Skolverket har följt upp utvecklingen av det nya betygssystemet i årskurs 8 under våren, bland 50 skolor. Nu kommer resultatet som visar att flest elever når målen i musik. Endast fem procent av eleverna har inte nått målet och det är den lägsta andelen i jämförelse med andra ämnen. I musikämnet var det några fler flickor än pojkar som fick MVG.

I verkets undersökning ingick sju ämnen: engelska, fysik, idrott och hälsa, musik, matematik, religionskunskap och svenska. Av det totala antalet elever hade 79 procent fått betyg i dessa ämnen, sex procent saknade betyg för att de inte hade nått målen och 15 procent saknade betyg av andra skäl.

Nedläggning hotar kulturutbildningar

Två av landets främsta kulturutbildningar på gymnasienivå riskerar nu att läggas ner. Det handlar om musikergrenen på Södra latin och dansutbildningen på Riddarfjärdsskolan som har drabbats av svåra ekonomiska problem. I ett förslag till arbetsmarknads- och utbildningsnämnden i Stockholm föreslås en nedläggning av musikutbildningen på Södra latin. Dessutom ska den kärva ekonomin på Riddarfjärdsskolans dansutbildning kontrolleras. Underskottet på Södra latin är beräknat till 3,5 miljoner och musikergrenen är utmälad som kostnadsbov. Det är en personalkrävande utbildning med 170 elever. En av orsakerna till underskottet är att skolpengen inte har räckt till, menar rektor Staffan Ström.

– Vi har helt enkelt inte fått tillräckligt med resurser för vad utbildningen kostar, säger han.

Men det finns hopp för framtiden:

– Vi ser nu över hur vi ska kunna bli ekonomiskt effektiva. Och det finns en enhetlig åsikt i nämnden och bland politikererna att utbildningen ska finnas kvar, säger Staffan.

– Till varje pris!

Scen för barnteater öppnas vid nyår

Från årsskiftet blir den nedlagda lokverkstaden i Bollnäs platsen för en ny barnteaterscen. Det är Folkteatern i Gävle och Bollnäs kommun som satsar på att utnyttja lokalen för teaterverksamhet. Lokalen kommer att ha en teaterscen, kreativa verkstäder och en konsertlokal. Folkteatern i Gävle har sedan ett år tillbaka valt att satsa på barnteater och i februari blir det nu premiärföreställning i den gamla verkstaden. Första föreställningen är skriven av Thomas Tidholm.

Kultur ger bättre PR än idrott

En undersökning, som genomförts av Skop på uppdrag av Stockholm Europas Kulturhuvudstad 1998, visar att de allra flesta svenskar anser att kultur ger bättre PR för Sverige än idrott. 98 procent av de tillfrågade menar att kulturhuvudstadsåret är bra för landet. När opinionsinstitutet ställde motsvarande fråga för ett OS i Sverige 2004 var opinionen negativ. Som mest var det omkring hälften som tyckte att de olympiska spelen var bra för landet.

Nedskärningar i länsmusiken

Regeringen har föreslagit en chockminskning av statsbidraget till länsmusiken med sammanlagt 50 miljoner kronor under åren 1998 och 1999. Örebro är ett av länen där verksamheten ska bantas ordentligt. I kulturpropositionen, som lades i mitten av september, får länet visserligen en minskning med några procent jämfört med tidigare förslag. Från 30 till 25 procent.

– Men katastrofen är fortfarande lika stor, säger länsmusikens och Svenska kammarorkestrernas chef Knut Kirkesæter.

Tanken är att pengarna som tas från länsmusiken ska ges till andra kulturaktiviteter som bland annat bibliotek, musikteatergrupper och konst i boendemiljöer.

– Man får gärna ge pengar till andra kulturformer, men det är vettlöst att ta från väletablerade musikorganisationer, säger Knut upprört.

– Man kan inte slå sönder något för att sedan bygga upp. Om förslaget på att skära ner verksamheten med 25 procent kvarstår, kommer inte länsmusiken i Örebro klara av att stå emot trycket.

– Vi klarar inte att skära ner i vår verksamhet. Nej, då kommer den Svenska kammarorkestern som är unik i Skandinavien att försvinna.

Det slutliga beskedet om hur mycket länsmusiken ska bantas tas av riksdagen i december.

Musiker drabbas hårt av arbetslösheten

Vid månadsskiftet augusti/september var ersättningsberättigade kassamedlemmar utan arbete 21 procent bland musikerna. En siffra som inte välkomnas på Musikerförbundet.

– Den siffran ligger något högre än normalt och arbetslösheten har ökat något över sommaren, säger förbundsordförande Roland Almlen.

Siffran kommer att fortsätta ligga högt, tror Roland, men säger samtidigt att läget brukar stabilisera sig och menar att om ett år är siffran nog nere i 15 procent.

– Under vintersäsongen brukar det ändra sig och det blir större chans att få jobb. Många musiker jobbar mera då, säger han.

Skolor får del av miljoner

Regeringen har fördelat 12,7 miljoner kronor till 111 projekt som ska genomföras under Kulturåret 1998. Cirka 25 musik- och kulturskolor hade lämnat in en ansökan till kultur i hela landet om att få ett ekonomiskt stöd. Men bara tre fick ta del av alla miljoner. Musikskolan i Höör får 20 000 kronor för att skapa en mindre symfoniorkester med instrumentalpedagoger och musikskoleelever.

Lycksele musikskola får också 20 000 kronor för att genomföra ett kulturläger under 1998. Tanken är att elever, från olika musikskolor i Västerbottens inland, ska arbeta fram en gemensam orkester som ska spela tillsammans under läget.

– Det är naturligtvis bra att de har sett till det geografiska läget vi har häruppe. Det är ju inte som i söder där det kanske är två mil till närmaste orkester man kan spela i, säger rektor Anders Eriksson.

Hälledalsskolan i Ramvik får 100 000 för att tillsammans med musik- och kulturskolan dokumentera Högsjöns historia.

Porträttet

Nyligen avslöjades det att Nordbanken går samman med den finska storbanken Merita och bildar en av Nordens ledande affärsbanker.

Nordbankens Vd Hans Dahlborg blir chef för den nya bankjätten.

Själv avslöjar han vad som gör en bra ledare:

- Kultur.

Foto: Lars Nyman

NAMN: Hans Dahlborg
ÅLDER: 56 år
FAMILJ: Hustru, tre barn och hunden Maja.
BOR: Jag har dubbelt boende. I Knivsta och Stockholm.
YRKE: Vd i den nya konstellationen Nordbanken Merita Bank.
TJANAR: Mer än tillräckligt.
KÖR: Volvo.
LÄSER: Mycket. Just nu en biografi av Gustav Maric Almfelt.
LYSSNAR PÅ: Just nu en skiva av Bosse Broberg.
SKRATTAR: Mycket ofta.
GRÄTER: Det förekommer det också.
ALSKAR: Min familj.
HATAR: Småsinthet och allmän skurkaktighet föraktar jag.
MINNS: Jag har så oerhört gott minne att det inte finns plats här.
PLANER: Många. De styrs av arbetet.

Hans egna ord

- Av Ulrica Olofsson -

Hej Hans. Hur mår du?

- Mycket bra!

Mitt uppe i affärer?

-Som koncernchef för en stor bankverksamhet är man alltid i affärer.

Vi ska inte prata så mycket bank, mera kultur. Men du har tidigare sagt att ett samgående med SE-banken skulle passa väl in i Nordbankens vision för 2000-talet. Nu blev det inte så. Kommentarer?

-Ja, vi tycker att det hade varit en bra lösning. Nu har ju SE-banken och Trygg-Hansa gått samman och vi får se hur det utvecklas.

Nordbanken har istället gått samman med Merita. Varför satsar Nordbanken utanför landets gränser?

-Samgåendet med Merita, som är Finlands största bank, gör att vi kan presentera nya produkter och förbättrad service i båda länderna. Det skapar också en god grund för fortsatt expansion i Norden och i Östersjöregionen.

Då lämnar vi bankvärlden och pratar om ditt framträdande i programmet "Sommar" i P1. Vad sa du?

-Att även om man drar ned på resurser måste man värna om musikskolans viktiga roll som ger människor möjlighet till utveckling och ett rikare liv.

En företagsledare som intresserar sig för musikskolan. Varför?

-Jag är ju också människa och tycker att det är viktigt att vi lever ett rikt liv och en företagsledare som engagerar sig i kultur blir bättre.

Bättre. Varför?

-Därför att man får inspiration i sitt eget arbete och idéer till hur man kan jobba och hur man som företagsledare kan förbättras.

På vilket sätt?

-En vuxen människa tillbringar sin mesta tid på arbetsplatsen och då är det viktigt med impulser från litteratur, musik eller teater. Det bidrar till att göra människan rikare och till att chefer blir bättre.

-Att börja tidigt med musik ger barn ett intresse hela livet och det är lättare om det grundläggs i tidig ålder. Det är ofta musikutövning i grupp som ger barnen en social träning och de utvecklar en social talang.

Jag har hört att du pratar om musikskolorna ute på föredrag. Stämmer det?

-Ja, det har förekommit att jag har nämnt det då och då. Som styrelseordförande i Operan så finns det ett samband i den meningen att Kungliga Operan måste vara duktig, måste vara bäst. Och det väcker en lockelse, en ambition och en längtan hos de unga.

-Det måste finnas en Björn Borg och Ingemar Stenmark även inom musiken.

Din uppfattning om kulturintresset i affärsvärlden?

-Den är större än vad man tror. Jag har kollegor och känner många som nog skulle vilja vara öppnare och mer engagerade. Men det är arbetet som styr.

Dina egna kulturintressen?

-Allt! Jag läser gärna, går på teater och jag är styrelseordförande i Operan och jag sitter med i styrelsen för Stockholms Konserthus.

-När jag var yngre spelade jag i blåsor-

kester och jag har spelat jazzmusik.

Vad anser du om nedskärningar i musikskolorna?

-All verksamhet måste utsättas för rättvis granskning så att man inte slösar med resurser. Men det är viktigt att inte kasta sig över ett enskilt område.

-Det måste finnas utrymme för estetiska ämnen inom skolan.

Som bankman, hur ser du på de exportfrågögar landet har av musik?

-Musikskolan har bidragit till att göra landet känt utanför gränserna. Och den stora exporten av populärmusik, som bara blir större, beror på att väldigt små människor fick börja spela instrument när den kommunala musikskolan bildades.

-Mycket av den verksamhet som musik- och kulturskolan bedriver hotas av kommersiella krafter. Det är viktigt att skydda kulturen från ett alltför hårt kommersiellt tryck.

Har du alltid haft målet inställt på att bli en stor affärsman?

-Njaj... skratt... jag doktorerade på Handelshögskolan och jag har nog inte haft målet helt klart. Kanske hade jag annars stannat kvar i det akademiska livet eller sysslat med utlandsförvaltning.

Du, hur blir man rik?

-Fråga inte mig. Jag vet inte.

Vad ska du göra nu?

-Gå tillbaka till mitt arbete. Jag har ett sammanträde.

"Det måste finnas en Björn Borg och Ingemar Stenmark även inom musiken"

Prisad vare skolan...

Foto: Ulrica Olofsson

På initiativ av Svenska Musikrådet har en arbetsgrupp tillsatts för att jobba med beredningsarbetet inför utmärkelsen: "Årets musik/kulturskola". Från vänster Per Sjöberg, Cathja Carlsson och Lars Farago. Ants Würrman saknas på bilden.

Svenska Musikrådet har tagit initiativet till att utnämna någon av landets alla skolor till den här åtråvärda utmärkelse.

En arbetsgrupp har tillsatts som planerar för hur allt ska gå till. Jurymedlemmar ska utses, kriterier ska så småningom fastställas och så ska allt praktiskt runt omkring ordnas. Förstås.

I arbetsgruppen sitter Per Sjöberg ordförande i SMoK, Lars Farago Svenska Musikrådet, Cathja Carlsson rektor på Musikhögskolan i Ingensund och Ants Würrman från Svenska Kommunförbundet.

PLANER SOM SMIDS

Det har varit intensiva förberedelser sedan ungefär ett halvår tillbaka. Ännu är det mesta i planeringsstadiet.

I april nästa år kommer en musik- eller kulturskola i landet att kunna stoltsera med utmärkelsen: "Årets musik/kulturskola". En arbetsgrupp sitter just nu och planerar för fullt. De uppmanar alla skolor att ta chansen och kandidera.

- Av Ulrica Olofsson -

-Vi är mitt inne i processen och många idéer växer fram längs vägen, säger Lars Farago.

Ett pris som ska nå ut till alla och inte hänga på ledarens rum, lovar arbetsgruppen och avslöjar några kända jurymedlemmar som är klara. Namn som Göran Malmgren, Kari Sylwan och Martin Martinsson. Men sammansättningen av juryn är inte färdig och flera intressanta namn finns med på listan. Enligt Kultursmockans källor är bland andra en av Sveriges främsta kompositörer tillfrågad liksom några politiker. Sedan tystnade de hemlighetsfulla källorna.

DRÖMSKOLA I SIKTE

Lars tror att det finns flera syften till varför Svenska Musikrådet har valt att införa ett pris till en särskild skola. Ett av dessa är att rådet har ett slags ansvar för vad som är viktigt för att Sverige ska kunna vara ett så bra musikland som möjligt.

Lars fyller i:

-Och för att se skolornas utveckling. Att man förstår värdet av skolan och lyfter fram de som jobbar bra.

Han har egna åsikter om hur den skola som kammar hem priset ska vara:

-I min drömskola ska det finnas en genbredd. Dessutom vill jag att skolan ska ha en undervisning som gör att elever fortsät-

ter spela. Att det finns ett engagemang för att de som musicerar medvetet ska slussas vidare.

DET KRÄVS MOD

Cathja tycker att den vinnande skolan ska vara medveten om sin betydelse i kommunen och sin egen styrka.

-Genom att dela ut ett sådant här pris betonar man musik- och kulturskolans viktiga roll för utvecklingen av musiklivet i Sverige.

Och den skola som får ett sådant här pris ska vara stolt, menar Cathja.

Per betonar att utmärkelsen handlar om att sätta "Spotlight" på skolorna i landet. Han vill att priset ska gå till en skola som vågar spränga gränser och som är modig.

-Vi sitter för mycket i våra kammare, vi behöver relatera till varandra och känna mod för att göra ett bra jobb.

Cathja håller med. Lars nickar instämmande.

-Jag gillar mod, säger han.

Fotnot: Både barn och vuxna välkomnas att nominera en skola någonstans i Sverige. Håll utkik i Kultursmockan efter information, kriterier presenteras i decembernumret. Sista dag för att kandidera är den 15 januari och utdelning av pris sker under Kultur Forum Fridid i Alövåg 22-24 april 1998.

SMoK
Sveriges
Musik-
och Kulturskoleråd

Sveriges största barn- och ungdomskultursatsning, den kommunala musik- och kulturskolan med över 300.000 barn och unga, behöver en samlande organisation!

Rådet har som uppgift att stötta, utveckla och verka för en positiv framtid för alla kommunala musik- och kulturskolor.

Medlemskap kan du söka genom att anmäla din musik- och kulturskola men SMoK välkomnar också dig som önskar enskilt medlemskap.

Årsavgiften för musik- och kulturskola är satt till 15 öre per kommuninvånare upp till 100 000 invånare och 8 öre per invånare därutöver. Enskild medlem betalar 300 kr per år.

A N S Ö K A N O M M E D L E M S K A P

KOMMUN ELLER ENSKILD PERSON _____

BEFATTNING _____

ADRESS _____

POSTADRESS _____

TELEFON _____

FAX _____

Posta ansökan till Sveriges Musik- & Kulturskoleråd, Industrivägen 33, 763 41 HALLSTAVIK.